

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรฐานการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว
โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑

วันอังคารที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๒ ชั้น ๘ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (อาคารเอ)

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์พิเศษวิชาญ วิชาญสรอรรถ	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นายศุภกิจ แยมประชา	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายณรงค์ ศรีระสันต์	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พลตำรวจตรีบรรลือ ชูเวทย์	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
นายอนุชิต ศรีรักษ์	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข
นายปิยะวัฒน์ ศิลปรัศมี	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนกระทรวงแรงงาน
นายอภิศักดิ์ แก้วสูงเนิน	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ
นายวชิรพันธ์ นาคก้อน	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนกรมคุมประพฤติ
นางพรประภา แก้วกล้า	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนกรมราชทัณฑ์
นางสาวเพลินใจ แต่เกษม	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
นายอภิชาติ จารุศิริ	อนุกรรมการ

๑๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
นางสาวพรทิพย์ แจ่มพงษ์	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
นางสาวเอมอร เสียงใหญ่	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้แทนกรมการปกครอง
ร้อยตำรวจเอกหญิงอรุณี อินทรมณี	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้แทนกรมพระธรรมนูญ
พลตรีระพีพัชร จำรัส	อนุกรรมการ
๑๖. ผู้แทนสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์
นายภากร ชัชวาลวงศ์	อนุกรรมการ
๑๗. ผู้แทนหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชน
นางสาวจินตนา สิงขรอาจ	อนุกรรมการ
๑๘. ผู้แทนหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชน
นายสุนทร สุนทรธรรารวงศ์	อนุกรรมการ
๑๙. ผู้ทรงคุณวุฒิ
รองศาสตราจารย์เดชา สังขวรรณ	อนุกรรมการ
๒๐. ผู้ทรงคุณวุฒิ
นายกอบเกียรติ กสิวิวัฒน์	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ
๒๒. นางศิวากร คุรัตน์เวช	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๓. นายชาติรี จันทรเพ็ญ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๔. นางสุภัทรา ปกาสีทธิ วัชรตม์สิกขิตต์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. รองศาสตราจารย์อภิญญา เวชยชัย	ติตราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายอชิรวิทย์ สถาปนกุล	กรมการปกครอง
๒. นางสาวดาริกา ยวงค์	สำนักงาน ป.ป.ส.
๓. นางสาววิชาดา จิตติกรยุทธนา	กรมคุมประพฤติ
๔. นางสาวธิดาทิพย์ หอมมลิ	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๕. นายไชยสุวัฒน์ ฤงเงิน	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๖. นางวันทีนีย์ โกเมศ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๗. นางสาวกมลชนก ดุริยประกิจ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๘. นางสาวอิสริยา สันติธรรม	สำนักงานกิจการยุติธรรม

/เริ่มประชุม...

เริ่มประชุมเวลา ๐๘.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ

๒.๑ คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบ คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรมหรือรองปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานอนุกรรมการ และมีอนุกรรมการ รวมทั้งหมด ๒๕ ท่าน ซึ่งเป็นผู้แทนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และผู้แทนหน่วยงานวิชาชีพและชุมชนที่ประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ จำนวน ๓ คน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบจำนวน ๒ คนเป็นอนุกรรมการ

โดยประธานอนุกรรมการฯ ได้เห็นชอบแต่งตั้งให้ รศ.อภิญญา เวชยชัย นายกสมาคมวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ นายสุนทร สุนทรธรรมาวงศ์ ประธานมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน และนางสาวจินตนา สิงขรอาจ นายกสมาคมนักจิตวิทยาคลินิกไทย เป็นผู้แทนหน่วยงานวิชาชีพและชุมชน และให้ รศ.เดชา สังขวรรณ คณบดีวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนายกอบเกียรติ กสิวิวัฒน์ อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

(รายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการประชุมวาระที่ ๒.๑)

มติที่ประชุม รับทราบ

๒.๒ แนวคิดในการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม : ประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดความผิดอาญา (Non-custodial measures)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบข้อมูลแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดความผิดอาญา (Non-custodial measures) ประกอบด้วยข้อมูลจากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนการปฏิรูปประเทศ (ด้านกฎหมายและด้านกระบวนการยุติธรรม) ข้อเสนอจากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) (การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤตินิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย) และร่างกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ทั้งนี้นโยบายในระดับประเทศมีประเด็นความสอดคล้องและเชื่อมโยงกันเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures)

/โดยเฉพาะ...

โดยเฉพาะแผนการปฏิรูปประเทศในประเด็นด้านกระบวนการยุติธรรม และแนวคิดของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการทำงานในมาตรการดังกล่าว โดยกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการพัฒนาระบบการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) ในประเทศไทย ดังนี้

๑) เพื่อเป็นการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว ทั้งในส่วนที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้ไม่ถูกฟ้องคดี ไม่ถูกตัดสินคดี หรือไม่ต้องโทษจำคุกในเรือนจำ หรือไม่ต้องถูกควบคุมตัวในศูนย์ฝึกและอบรมหรือสถานที่ยื่น โดยเน้นการพัฒนาการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชนอันจะทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงตนเองได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภัยแก่ผู้เสียหายและสังคมต่อไป

๒) เพื่อให้เกิดความได้สัดส่วนในการลงโทษและเป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การเยียวยาผู้เสียหาย การให้โอกาสฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคม (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการประชุมวาระที่ ๒.๒)

ประเด็นอภิปราย

- ที่ประชุมเห็นว่าการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการทำงานของคณะอนุกรรมการฯ ควรระบุประเด็นในการดำเนินงานให้ชัดเจนว่ามีเป้าหมายหลักในด้านการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวอย่างไร กล่าวคือ เป้าหมายในการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการควบคุมตัวควรจะใช้มาตรการใด และจะกำหนดผลสำเร็จ อาทิ การป้องกันการกระทำผิดซ้ำเมื่อใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวได้มากน้อยเพียงไร เพื่อแสดงให้เห็นประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานและเป้าหมายที่ชัดเจน

มติที่ประชุม

รับทราบ

๒.๓ สถานการณ์เกี่ยวกับการพัฒนามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญา (Non-custodial measures) ในประเทศไทย

ฝ่ายเลขานุการฯ รายงานสถานการณ์เกี่ยวกับการพัฒนามาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญา (Non-custodial measures) ในประเทศไทย ดังนี้

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหาเกี่ยวกับการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญา (Non-custodial measures)

๒) ข้อเท็จจริงการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญา (Non-custodial measures) แบ่งเป็น ขั้นตอนก่อนการพิจารณาของศาล (Pre-trial stage) ขั้นตอนพิจารณาตัดสินในศาล และการพิพากษา (Trial and sentencing stage) และขั้นตอนภายหลังคำพิพากษา (Post-sentencing stage)

๓) แนวคิดเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) ในต่างประเทศ

๔) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสหวิชาชีพและชุมชน

(รายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการประชุมวาระที่ ๒.๓)

มติที่ประชุม:

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อพิจารณา

• กรอบแนวทางการพัฒนาระบบการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) ในประเทศไทย

ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอกรอบแนวทางการพัฒนาระบบการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) ในประเทศไทย แบ่งเป็น ๓ กรอบ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชนภายใต้อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการฯ และเพื่อให้การดำเนินงานพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

กรอบที่ ๑ การพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว

กรอบที่ ๒ การพัฒนาโปรแกรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ไม่ได้มีการควบคุมตัว

กรอบที่ ๓ การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลผู้กระทำผิดอาญา

ทั้งนี้ จะมีการพัฒนาระบบจัดแจ้ง กำหนดมาตรฐาน การขึ้นทะเบียนขออนุญาตขององค์กรวิชาชีพและชุมชน เพื่อสนับสนุนและพัฒนาการดำเนินงานทั้ง ๓ กรอบข้างต้น

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีการอภิปรายในประเด็นต่างๆ เพื่อพิจารณากรอบแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาระบบการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) ในประเทศไทย โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้อง สรุปสาระสำคัญแบ่งเป็นประเด็นได้ ดังนี้

๑. การศึกษาและทบทวนข้อมูลการดำเนินงานจากต่างประเทศ

- เห็นควรให้ฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาและทบทวนมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว) United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial measures) เพื่อรับทราบข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา พร้อมทั้งจำแนกประเภทมาตรการอื่นๆ ที่ปรากฏในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำมาพิจารณาประกอบการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานในประเทศไทย รวมถึงบทบาทการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชนในการใช้มาตรการฯ

- ควรศึกษารายละเอียดแนวปฏิบัติเรื่องการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวของต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศที่มีประสิทธิผลในการป้องกันอาชญากรรมที่ดี อาทิ ประเทศที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำต่ำ ทั้งนี้เพื่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบและพิจารณามาตรการที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในประเทศไทย

๒. การศึกษาและทบทวนข้อมูลการดำเนินงานในประเทศไทย

- เห็นควรให้ฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาและทบทวนข้อมูลผลการดำเนินงานในปัจจุบันของไทยเกี่ยวกับระบบการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อรับทราบถึงข้อจำกัดรวมถึงสภาพปัญหาในการนำมาใช้ รวมถึงประสิทธิผลและประสิทธิผลจากการใช้มาตรการอื่นๆ เช่น การใช้มาตรการพิเศษแทนการควบคุมตัวภายใต้ภารกิจของศาล การพักการลงโทษภายใต้

/ภารกิจ...

ภารกิจของกรมราชทัณฑ์ การทำงานบริการสังคมและการคุมประพฤติภายใต้ภารกิจของกรมคุมประพฤติ เป็นต้น เนื่องจากในหลายมาตรการที่นำมาใช้ยังคงประสบปัญหาอุปสรรค หรือไม่สมารถนำมาใช้ในการลงโทษหรือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่เห็นได้จากการคุมประพฤติ ปัจจุบันระบบการประเมินความเสี่ยงที่จะต้องนำมาใช้สำหรับผู้ถูกคุมประพฤตินั้นยังไม่มีผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง และเมื่อถูกคุมประพฤติแล้วยังไม่มีกระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่จะนำมาใช้ควบคู่กับการคุมประพฤติอย่างเหมาะสม ซึ่งการใช้มาตรการอื่นแทนการจำคุกจะต้องมีกระบวนการบำบัดฟื้นฟูดำเนินการควบคู่ไปด้วยเพื่อเป็นการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้องตามหลักของการลงโทษ

๓. หลักในการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิด

- กระบวนการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดควรจะต้องเน้นการควบคุมตัวผู้กระทำผิดเฉพาะรายที่มีความเสี่ยงที่จะก่ออันตรายต่อสังคม และให้องค์กรสหวิชาชีพและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ มากขึ้น

- การใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิด สามารถเกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมได้ตั้งแต่กระบวนการก่อนการพิจารณาคดี ระหว่างการพิจารณาคดีและภายหลังคำพิพากษาหรือการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

- การนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดจะต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการลงโทษผู้กระทำผิดกับการเยียวยาความเสียหายของเหยื่อหรือผู้เสียหายและความปลอดภัยของสังคม เพื่อให้การใช้มาตรการอื่นๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การพิจารณาถึงเป้าหมายหรือผลสำเร็จ (success rate) จากการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา

- การพิจารณาถึงเป้าหมายหรือผลสำเร็จ (success rate) จากการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา ควรพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติตัวเลขบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและบุคคลที่ถูกใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวในแต่ละขั้นตอน รวมถึงสถิติข้อมูลการกระทำผิดซ้ำ กล่าวคือ เมื่อมีการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวแล้วสามารถลดอัตราการจำคุกในเรือนจำ และลดอัตราการกระทำผิดซ้ำได้มากน้อยเพียงไร ทั้งนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลสำเร็จและความจำเป็นในการใช้มาตรการอื่นแทนการจำคุก เช่น จำนวนผู้ถูกคุมประพฤติที่พ้นคุมประพฤติด้วยดี และผู้พ้นคุมประพฤติโดยผิดเงื่อนไข เป็นต้น

- เมื่อสามารถวิเคราะห์ถึงมาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญาที่มีประสิทธิภาพได้บางประการ เห็นควรให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอมติมาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อผลักดันแนวทางให้มีการใช้มาตรการดังกล่าวทั้งในเชิงการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้ในทางปฏิบัติ

๕. การทำงานร่วมกับองค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

- องค์กรสหวิชาชีพและชุมชนถือเป็นหน่วยสำคัญในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐในการใช้มาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ขั้นตอนก่อนเข้าสู่การพิจารณาคดี ขั้นตอนระหว่างกระบวนการพิจารณาคดี และขั้นตอนภายหลังมีคำพิพากษาหรือกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเชื่อมโยงกระบวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการนำมาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวมาใช้ได้ทั้งระบบ ถือว่าเป็นกรอบแนวทางหลักในการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ได้อีกประการหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อ

วางแผนการพัฒนาและเตรียมความพร้อมองค์กรสหวิชาชีพและชุมชนให้สามารถรองรับภารกิจตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ในการนำมาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวมาใช้ได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามปัจจุบันองค์กรสหวิชาชีพและชุมชนยังคงมีข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย เนื่องมาจากขาดการสนับสนุนและความร่วมมือจากทางรัฐ ประกอบกับจำนวนบุคลากรที่มีจำกัดซึ่งจำเป็นต้องวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของหน่วยงานภาครัฐให้ชัดเจนเพื่อระบุความต้องการและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญที่เป็นสหวิชาชีพแต่ละสาขาได้อย่างสอดคล้องกัน รวมถึงการพัฒนาและประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกันระหว่างกันให้ดียิ่งขึ้น

- ควรมีการพิจารณากำหนดบทบาทของสหวิชาชีพให้มีความชัดเจนมากขึ้นในการเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานช่วยเหลือภารกิจของภาครัฐ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ที่จะมีความสำคัญและเข้ามาร่วมปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรมหรือร่วมกับหน่วยงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัย (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ รวมถึงการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดฯ) โดยควรอธิบายภารกิจของสหวิชาชีพให้ชัดเจนว่ามีความสัมพันธ์ในบริบทใดบ้าง ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนเข้าสู่การพิจารณาคดี รวมถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๖. การพิจารณากรอบทิศทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ

- ควรกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม อาทิ การพิจารณาผลักดันให้มีมาตรการใดมาตรการหนึ่งมาใช้แทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญาซึ่งจะส่งผลกระทบต่อลดจำนวนนักโทษในเรือนจำ และช่วยการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้กระทำผิดได้แทนการจำคุก ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ ทั้งประเด็นปฏิรูปประเทศและประเด็นที่เสนอโดยสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งจะช่วยวางกรอบทิศทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ให้มีความชัดเจนต่อไป

มติที่ประชุม เห็นชอบกรอบแนวการพัฒนาระบบการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) ในประเทศไทย โดยกำหนดแบ่งเป็น ๔ กรอบ ดังนี้

กรอบที่ ๑ การพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว

กรอบที่ ๒ การพัฒนาโปรแกรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ไม่ได้มีการควบคุมตัว

กรอบที่ ๓ การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลผู้กระทำผิดอาญา

กรอบที่ ๔ การพัฒนาระบบจัดแจ้ง กำหนดมาตรฐาน การขึ้นทะเบียนขออนุญาตขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

ทั้งนี้ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ พัฒนารายละเอียดการดำเนินงานเพิ่มเติม ดังนี้

๑) ทบทวนสภาพปัญหาและข้อเท็จจริงในการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทย รวมถึงข้อมูลเชิงสถิติในมาตรการต่างๆ เพื่อพิจารณาผลสำเร็จในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม (Success rate)

๒) ศึกษาเครื่องมือ (Tools) และแนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว เพื่อเปรียบเทียบการใช้มาตรการฯ ในต่างประเทศกับประเทศไทย

๓) ศึกษาบทบาทขององค์กรวิชาชีพและชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทยเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อเท็จจริงในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพฯ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่นๆ
 ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๐.๓๐ น.

(นางสุภัทรา ปากาสีทธิ วโรตม์สิกขดิตถ์)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายชาตรี จันทรพิชญ์)
ผู้อำนวยการกองนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นางศิวากร คุรัตน์เวช)
รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม